Jukka Jokinen

14.09.2023

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Sosiaali- ja terveysvaliokunnan kuulemistilaisuus 15.09.2023 klo 09.00

Komission ehdotus neuvoston suositukseksi liittymisestä Maailman terveysjärjestön perustamaan maailmanlaajuiseen digitaalisia terveystodistuksia koskevaan verkostoon ja väliaikaisista järjestelyistä kansainvälisen matkustamisen helpottamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/953 voimassaolon päättyessä.

EU:n digitaalisen koronatodistuksen myötä rakennettiin digitaalinen verkosto, jonka avulla pystyttiin tuottamaan ja tarkistamaan koronatodistuksia kaikkiaan 80 maassa, mukaan lukien verkostoon liittyneet EU:n ulkopuoliset maat.

EU:n digitaalista koronatodistusta koskevan asetuksen voimassaolo päättyi 30.6.2023. Jotta EU:n koronatodistushankkeen yhteydessä muodostunutta verkostoa voitaisiin hyödyntää myös jatkossa, esim. tulevissa pandemioissa tai muissa tulevaisuuden käyttötarkoituksissa, komissio antoi 5.6.2023 ehdotuksen neuvoston suositukseksi liittymisestä Maailman terveysjärjestön (World Health Organization, WHO) perustamaan maailmanlaajuiseen digitaalisia terveystodistuksia koskevaan verkostoon ja väliaikaisista järjestelyistä kansainvälisen matkustamisen helpottamiseksi Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/953 voimassaolon päättyessä. Komissio on tehnyt WHO:n kanssa hallinnollisen sopimuksen, jossa sovitaan digitaalisia terveystodistuksia koskevaan verkostoon liittyvästä teknisestä yhteistyöstä.

Suosituksen mukaan jäsenvaltioita kannustetaan liittymään WHO:n maailmanlaajuiseen digitaalisia terveystodistuksia koskevaan verkostoon viimeistään 31.12.2023 ja toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet liittymisen edistämiseksi. Suosituksen mukaan jäsenvaltioiden olisi annettava pyynnöstä COVID-19-rokotusta, -testausta ja -taudista parantumista koskevat todistukset komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2021/1073 vahvistettujen sääntöjen mukaisesti erityisesti silloin, jos on julistettu kansainvälinen terveysuhka.

THL suhtautuu lähtökohtaisesti myönteisesti komission ehdotukseen neuvoston suositukseksi, jossa suositellaan jäsenvaltioita liittymään WHO:n maailmanlaajuiseen digitaalisia terveystodistuksia koskevaan verkostoon. Suomi on THL:n koordinoimana ja yhteistyössä DVV:n ja Kelan kanssa liittynyt kesäkuussa 2023 järjestelmäsiirron pilottivaiheeseen, jossa testataan EU:n varmennejärjestelmän yhteensopivuutta tulevan WHO:n ylläpitämän järjestelmän kanssa. Suomi on yksi neljästä EU-maasta, joka on syyskuun alkuun mennessä toteuttanut kaikki pilotin yhteensopivuuteen tarvittavat toimenpiteet hyväksyttävästi.

Sen sijaan THL ei kannata komission suositusta, että Suomen tulisi edelleen antaa pyynnöstä COVID-19-rokotusta, -testausta ja -taudista parantumista koskevat todistukset komission täytäntöönpanopäätöksessä (EU) 2021/1073 vahvistettujen sääntöjen mukaisesti, muuta kuin tilanteessa, jossa on julistettu kansainvälinen terveysuhka. THL:n näkemyksen mukaan tällaista tilannetta ei ole enää COVID-19 -viruksen osalta odotettavissa, jota suositus nimenomaisesti koskee.

Jukka Jokinen

14.09.2023

Koronapandemian aikainen todistustuotanto tarkoitti Kanta-palveluihin tuotettavien koronatodistusten lisäksi muun muassa kansainvälisten hyväksyttyjen valmisteiden seurantaa ja julkaisua, kansallisen kirjaamis- ja tulostuspalvelun ylläpitoa, poikkeusoloihin liittynyttä ammattilaisohjeistusta ja neuvontaa, sekä mm. tavanomaista tarkempaa tietojärjestelmätoimittajien ohjeistusta, kirjaamisen oikeellisuuden seurantaa ja korjaamistoimenpiteitä, jotta komission täytäntöönpanopäätöksen vahvistamien sääntöjen mukaiseen palvelulupaukseen voitiin vastata. Nämä poikkeusoloihin liittyneet toiminnot on ajettu alas koronatodistusta koskevan asetuksen voimassaolon päätyttyä 30.6.2023.

THL ei näe tarpeellisena näiden toimintojen uudelleen käynnistämistä ilman että todistuksille olisi nykyisessä COVID-19-epidemiatilanteessa käyttöä eli käytännössä kansainvälistä terveysuhkaa. Näiden toimenpiteiden uudelleen käynnistäminen kuormittaisi tarpeettomasti sekä kansallisia että alueellisia sote-toimijoita ilman konkreettista hyötyä. Lisäksi THL esittää huolen, että eritoten rokotusohjelmaa toteuttavaan terveydenhuoltohenkilöstöön kohdistuva lisätyö koronatodistustoiminnan ylläpitämiseksi voi tarpeettomasti hidastaa mm. tulevan syksyn ikääntyneiden ja riskiryhmien influenssa- ja COVID-19-rokotuskampanjaa.

Lopuksi THL haluaa korostaa, että komission ehdotuksessa on kyse oikeudellisesti ei-sitovasta menettelystä, ja on kunkin jäsenvaltion päätettävissä, miten suosituksen nojalla toimitaan. THL kannattaa luottamusverkostoon liittymistä, johon liittyvät toimenpiteet ovat käytännössä jo toteutettu, mutta THL:n näkemyksen mukaan tätä digitaalista luottamusverkostoa tulisi pikemminkin testata jossain tulevaisuuden konkreettisessa tarpeessa.

Pääjohtaja Markku Tervahauta

Johtaja Otto Helve

Johtaja Sirpa Soini